

Dr. Ferenczi Miklós

Rövid 46 és félévi élet után, tragikus hirtelenséggel tünt el a csendesen, de mindig dolgozó emberek sorából. Halála igazán a villámcsapás megrázó érzését váltotta ki lesújtott családján kívül nagyszámú barátja, megbecsülő pályatársai és ezernyi ezer ismerőse lelkéből. December 30-án még elvégezte kötelességeit, délben kollégáival jókedvűen beszélgetve tért haza. Délután az utcán összesett, s félórán belül meghalt. A közbejött ünnep miatt még haláláról is csak egyetlen reggeli lap útján lehetett mindjárt hírt adni s a legtöbben csak temetése után tudták meg elhunytát.

Dr. Ferenczi Miklós helye sokáig betöltetlenül marad mindazok lelkében, akik szolgálatában és szíveségében részesültek. Mert ő nemcsak testestől-lelkestől ügyszerető szakember volt, hanem azok közé tartozott, akik a közszolgálatot a szó nemes értelmében végezték s becsvágyuknak tekintették, hogy a hozzájuk forduló kutatók munkáját mindenben megkönnyítsék. Élete és szolgálata jó nagy darabját fordította segítő-munkára s ily értelemben reá is idézhetjük legnagyobb erdélyi regényírónk sírjelmondatát: a fákyla másnak szolgál s magát emészti meg.

A férfikora delén elhalt értékes kultúrmunkás Désen, 1886 augusztus 1-én született. Édesapja, Magyarigeni Ferenczi Endre, államépítészeti hivatali igazgató volt. Ferenczi Miklós korán a kolozsvári református kollégiumba került tanulónak s vasárnapjait legtöbbször nagybátyja, dr. Ferenczi Zoltán könyvtárigazgató és író házában töltötte, majd mikor ez Budapestre távozott, Kovács Dezső kollégiumi igazgató és családja folytak be a serdülő ifjúnál jótékonyan a szülői ház pótlására. Ferenczi 1904 júniusában tette le az érettségi vizsgát s az egyetemre beiratkozva, mint elsőéves bölcsészethallgató, már ugyanabban az évben napidijas gyakornokként az Egyetemi Könyvtár szolgálatába lépett. Itt dr. Erdélyi Pál igazgatóval és dr. Gyalui Farkassal az élen kipróbált, munkás tisztikar és lelkes, törekvő ifjú nemzedék dolgozott. Ezek sorában Ferenczi Miklós kitünő iskolát kapott s a fürge, sokoldalú és élénk szellemű ifjút társai már akkor a könyvtárosi pálya egyik legtöbbször hivatott reménységének tekintették.

Ezt a reménységet aztán ő férfikora munkásságával igazolta. Mint könyvtári segéd tiszt ott dolgozott az 1906/08-ig fölépült új könyvtár átköltözési munkálatai előkészítésénél, azután berendezésénél s

1910 tavaszán megszerezte a középiskolai tanári oklevelet és a bölcsészeti doktorátust. Csakhamar könyvtártiszt lett s 1914 nyarán államségéllyel tanulmányi úton járt Lipcsében. Sokoldalúsága, munkabírása és a könyvtári szolgálat úgyszólván minden ágában megszerzett gyakorlata aztán akkor állotta ki legférfiasabban a tűzpróbát, midőn 1914 nyarán a kitört világháború a könyvtári személyzetnek egyszerre 21 férfitagját szólította a harcerekre. Az igazgatókon és két idősebb tisztviselőn kívül csak a gyenge szervezetű Ferenczi maradt a könyvtári tisztikarból a férfiak közül itthon. A kipróbált munkaerőket túlnyomóan gyakorlatlan, új, kiegészítő alkalmazottakkal s részben nőkkel kellett pótolni. Ferenczire hárult a belső feldolgozó munkára való betanítás és munkavezetés zöme. Óriási nehézségekkel kellett küzdenie, de ő rátermettségével és kitartásával, a személyzet odaadó igyekezetével, fényesen oldotta meg feladatát.

Az uralomváltozás után társai nagy részével helyén maradt s a román nyelvet gyorsan megtanulva, az új viszonyok közt is egyik legkitünőbb tisztviselő maradt és 1923 tavaszán elérte a főkönyvtárosi rangot. Szaktudását és munkáját többször igénybe vette és elismerte a kolozsvári román kir. Tudomány Egyetem több intézete is.

Dr. Ferenczi Miklós mint író is jó nevet biztosított magának. Legelső cikke, *II. Rákóczy Ferencz Kolozsvárt*, 1906 őszén, a kitünő, de rövid életű Erdélyi Hírlap első számában jelent meg. Ugyanakkor apróbb közleményeket adott a Genealogiai Füzetekben is. Doktori értekezését *Hadadi br. Wesselényi Istvánról* és ennek maig kiadatlan *naplójáról* írta (1910.). Róla szólott érdekes előadása is az Erdélyi Múzeum-Egyesület 1911 évi dési vándorgyűlésén, mely aztán megjelent a vándorgyűlés Emlékkönyvében. Megírta az Erdélyi Múzeum jubileumi emlékkönyvében *gr. Mikó Imre pályáját* s megcsinálta ugyanennek irodalmi munkássága repertoriumát. Írt róla több mint egy évtizeddel később a Pásztortűzben is. Részt vett a maig legjobb Cherestessiu-féle román-magyar és magyar-román szótár munkálataiban, s 1929-ben román nyelven megírta a magyar hírlapirodalom bibliografiáját 1918—1928-ig. Szakjába vágó népszerűsítő, ismertető cikket írt az *Erdélyi Múzeum Könyvtáráról* az Erdélyi Helikon 1931. évi 1. számában. Szaktudományát szolgálta 1926-tól 1932-ig az Erdélyi Múzeumban az *erdélyi magyar irodalom bibliográfiája* összeállításával. Ezek közül az utolsó megjelenését már nem érthette meg.

Dr. Ferenczi Miklósnak egyik legértékesebb könyvtárosi és emberi tulajdonsága az a szíves készség volt, mellyel a mások munkáját mindenben szolgálni és megkönnyíteni igyekezett. A könyvtárosi léleknek a belső szolgálat mértékén kívül kifelé ez a legjobb értékmérője. És ebben Ferencziről csak a legnagyobb elismeréssel emlékezhetünk meg.

Sokoldalú munkaköre, hosszú gyakorlata és kiváló emlékezőtehetsége mellett száz és száz esetben könnyítette meg a hozzá forduló munkáját.

A félmillió kötetes nagy könyvtárban emlékezetből tudta az összes számottevő folyóiratok helyét és azt is, hogy melyikből mi van meg a könyvtárnak. Ugyanigy ismerte az újabb irodalom legjelentékenyebb

műveit s egy-egy kérdés tőle számtalanszor tette feleslegessé a katalógus használatát és a kutatót sok időnyeréshez segítette. Épen így tudta a régi hírlapok, magyar doktori értekezések s a tömérdek naptár anyagát és helyét. A gyászjelentések 83,000 darabból álló gyűjteményének egyik rendezője volt.

Hivatásérzete vitte pályájára, s ott mint tisztviselő és ember egyaránt bevált. Szerető hozzátartozóin kívül pályatársainak, barátainak könnyei és fájdalma s vele az a közérzés kísérte korai sírjába, hogy benne hivatását kitünően betöltött, szolgálatkész, ügyszerető szakembert és lelket sirathatunk.

Koporsójánál Vásárhelyi János ref. püspökhelyettes méltatta nagyon szépen emberi alakját és értékét. A könyvtár részéről dr. Barbul Eugen főigazgató búcsúztatta, meleg és szép elismeréssel. A sírnál pályatársai nevében Valentiny Antal emelte ki tisztviselői és emberi segítő munkásságát s mindnyájunknak azt az érzését, hogy benne nagyon sokat veszítettünk.

Kelemen Lajos.